

LA TALA

HOP

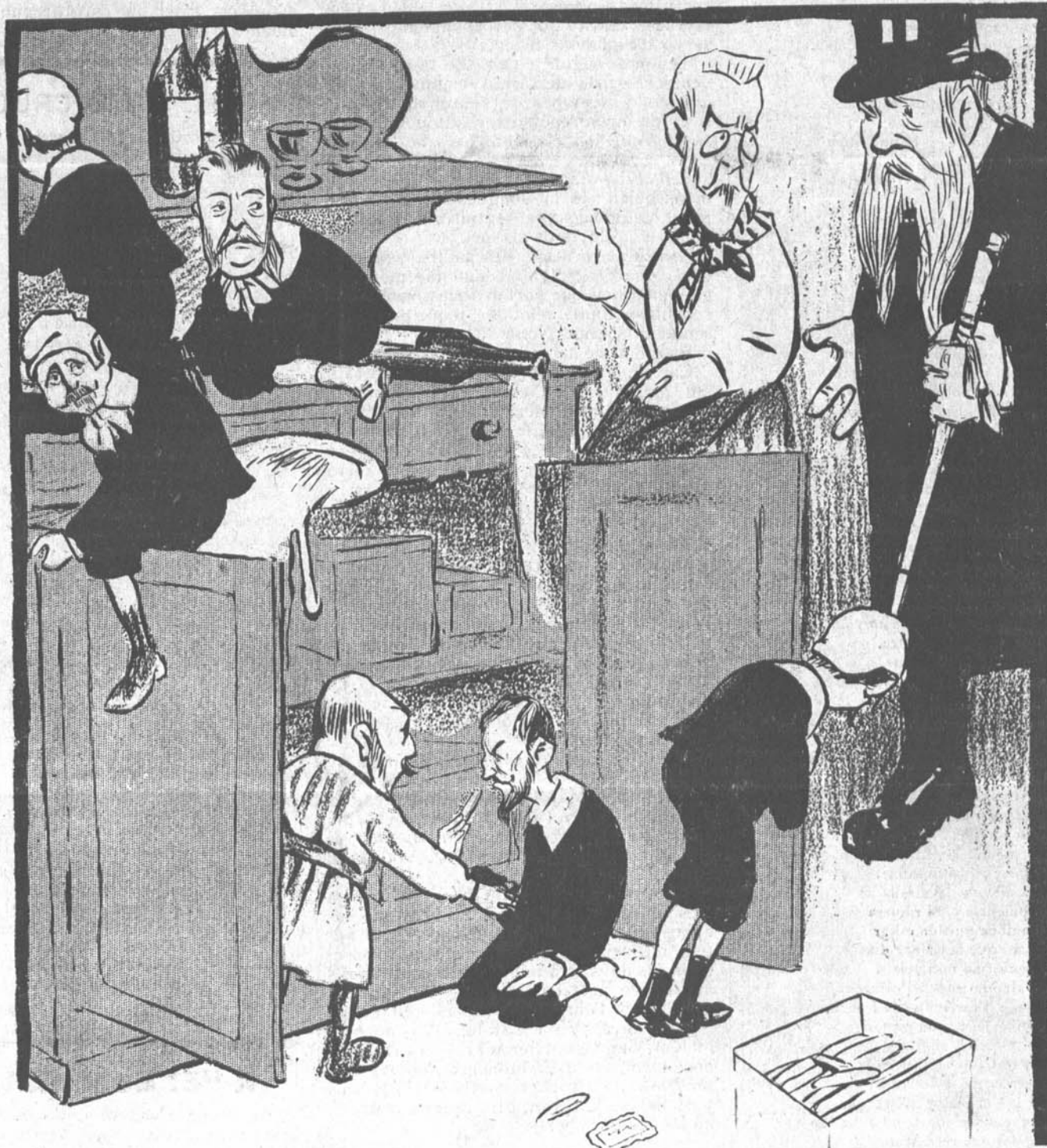
SURT ELS
DIVENDRES

5.

Diputació, 262

La interinitat d'en Corominas

En Boladeres: — ¡Qu'es aixó? — Tot just fa dos dias que os deixo sols y si trigo gaire més no hi trobo ni engrunas.

En Corominas: — Que vol que li digui, son tan lleminers que no hi ha qui'ls aguanti!

Sort de la sort que'l Governador va veure que l'Alcaldia en mans del asiàtic Corominas no podia anar ni ab rodas y sembla que va indicar al senyor Boladeres que cuytès a tornar a pendre la vara, donchs fins perill hi havia de que ni la vara trobés si trigava gaire.

¡Quin aprofitarse noys!

Ja's parlava de vestir de guri a n'en Palet de Rubí, que's un palet que'ls dona molta feyna a n'els republicans de la Casa Gran. Ja's parlava d'aprovar per sorpresa lo del Gas d'aygua, que sembla, per lo que's veu, que'ls gasistas no han acabat de pahir la clatellada que varen rebre al tractar anteriorment d'aquest asquerosissim assumpto. Aixó, per lo que s'ha pogut veure mentres en Corominas ha fet d'alcalde, y ja no dich lo que devia passar ab las cosas que per esser menys importants, no trascendeixen al defora.

Lo que sí se sab, es que l'Assiàtic en plena possessió del imperi municipal, ha firmat molt, y tot sembla que ha sigut en perjudici dels interessos de la ciutat. Pero no s'acalorin. Si be la ciutat n'ha surtit perjudicada, no'ls hi ha passat lo mateix a alguns aprofitats ciutadans que han rebut are el premi a las sevas heroicitats, mitjansant las quals, en eleccions passadas, s'acreditaren de fermes puntals, ó pinxos condicionals de nostra mare la República.

¿Ahont hem arriuat? Barcelona, la primera ciutat d'Espanya y de las primeras del món (tal com sona) presidida per un neula tant neula com en Corominas!

Cosas veredes el Cid...

Quan la ciutat quedá en mans dels republicans, es ben cert que'm vareig creure que arribava la hora de repartir. Tothom s'espavilá tant com va poguer, fins al punt de que va haverhi necessitat d'avisar al alcalde accidental, en atent ofici, que si l'Ajuntament acordava lo del Gas Strache y lo altre d'en Palet de Rubí, l'autoritat competent hauria d'anar a capturar als delinqüents y ficarlos a la cangri, processarlos y... a presir!

Per aixó va correr la escama entre'ls administradors salmeronistas de la comtal ciutat, y durant els derrers dias de la setmana passada tot varen ser reunions secretas y misteriosas en el despatx del alcalde. Diuhen que l'Assiàtic se va esparverar de debó, y va dir als seus companys que ell no estava per rahons, puig que ab l'afició que li havia entrat al Governador de ferlo anar al Govern Civil, temia fundadament que algun dia se li quedessin.

Cosa de la que'ls altres no n'haurien fet cap cas si l'Assiàtic no hagués usat de la gran rahó de que no fora pas ell sol el que quedaria de rejas adentro.

Aixó'ls va convencer y varen fer bondat violentantse molt.

De modo y de manera que'l pobre Boladeres se troba impossibilitat de passar uns quants dias a fora... Y tant com li convenia després del trasbals de la vinguda del Rey!

GNOM

Es un fástich

Està fresch a la memoria de cualsevol ciutadà que s'interessi una mica per la nostra capital, me deya l'altra setmana en Roca mitj gemegant. Vosté sab que una vegada fent esforços colossals, y empaytat per la gran massa del partit republicà, vaig arrebegat una llosa de l'olla municipal; d'aquí la meua desgracia, jo volguent administrar a conciencia 'ls interessos sagrats de la Casa gran, vareig perdre la fortuna y'l prestigi personal que allavors em sobrava per tots els quatre costats, y aferrat ab la mania de desbaratà aquell plan, que un marquès engiponava contra la nostra ciutat, em trovo que m'enredavan d'un modo tan ressalau, que vaig perdre vint mil duros ab el temps de cantà un gall, y de cap a la miseria, sense un centim, sense un clau, empenyantme la camisa pera ajudà a indemnizar al marquès d'aquell romanso que tot Barcelona sab; ja veu, home, si es un fástich aixó de ser concejal, qui pert el seu, pert la clepsa diu l'adagi popular, per aixó vaig retirarme de las Casas comunals, renegant del municipi y no volguent ni acceptar aquella acta de Tarrassa en que'm feyan diputat. Desde aquella feta noto que paheixo ab més descans, y tinch més gana y em trovo si bé molt pobre, molt gràs. Vegi, donchs, qui m'embolica cap més vegada en el ram de remenar las cireras y administrar la ciutat, ja me'n sobra, jo li juro que vaig quedar tip per anys, ¡la miseria, la ruina per el bé dels ciutadans! perque sembla que are's tracta de fer un altre joch de mans per l'istil del que va feime el marquès que'ns va enredar, y aleshores el desastre, a la miseria, arruinats. Es un fástich, ja li deya aixó de ser concejal, y no obstant giri la vista y veurá molts concejals d'aquesta última fornada que jo no ho sé com s'ho fan per fumar puros habanos y gastar cotxe a tot drap, y fer torras a Moncada, y tenir diners al Banc, y posar pis al Ensanxe, es a dir, un devassall d'opulencia y de riqueza que dona gust de mirar y aixó que fa quinze dias que corrian mitj pelats, tot aixó no surt del càrrech perque 'l càrrech es de franch, tot aixó surt... un misteri molt difícil d'esbrinar que hi tremola tal vegada honradesa ó serietat. Lo que'm plau y m'aconsola es que entre aquets no hi ha cap regidor que representi el partit republicà, allí hi aném sense un duro, d'allí surtim sense un ral, el que té quartos els deixa y surt ab las mans al cap,

es lo que aném a guanyarhi els homes republicans; per-aquet motiu jo deya ahir mateix als companys que s'esgargamellan contra el gas de la casa *Strache*, que no fessin sacrificis, que no siguin tan honrats en profit de Barcelona, que la cuestió d'aquet gas pot portar cua y si 'n porta haurán d'afluixar molts rals.

PEP DE LA TRALLA

NO SIGUÉM MESQUINS

Pujant lo passeig de Gracia, fa pochs dias, vaig sentir a dos obrers discorrer sobre lo Catalanisme, y dintre sa conversa no vaig poguer menys que veure en aquells dos sers lo grau d'imperfecció que regna entre la classe obrera manual, puig que'ls vareig sentir dir entre altres cosas, que'ls dependents de comers som els *lacayos* dels burgesos, especialment dels regionalistas y catalanistas (textual).

No siguém aixís, companys de treball; encar que vosaltres de brusa y espardeñas y nosaltres ab barret y coll planxat, tots vivim del amo, sofrim las mateixas conseqüencias; sinó que per demunt de tot, molts de nosaltres volém primer a Catalunya, volém redimirnos, sí, però per base deu esser ab Catalunya; no escoltém paraulas enlluernadoras forasteras que acabarán, si no hi posém prompte remey, ab nostra terra, y si aquesta s'acaba renegarém de no haver cregut a son temps als catalanistas, y no dich autonomistas perque estém en un temps que tothom s'en diu, ó sinó las provas las tenim en passadas eleccions: la paraula *Autonomia* estava en boca de personas que jamay sabrán lo que vol dir, puig que venen d'una terra que per sa historia y son modo d'esser, no l'han sentida ni sentirán; sortiran monárquichs ó republicans, però sempre centralistas opresors. Lo que volen es enlayrarse, encare que per poch temps, fent servir d'esglahons els postres cossos.

Tenim de seguir el camí de la nostra redempció sense deixarnos enganyar, puig que no deixém pas de veurer que'ls que avuy predican republica y autonomia *bien entendida*, son els mateixos que fa cinch anys corejavan la *Marcha de Cadiz* ab aquell *Viva España*, fent que un govern monárquich els hi dongués un duro més pera ojejar nostres sentiments, y atiant homes a la lluyta de classes.

Son catalans aixís, descatsats, sense un ofici ó carrera digna, ó sinó miréulos y diguéme; ¿dels que portan aquest moviment republicà unitari, n'hi ha cap que puga presentarse ben net? Ni un.

Escribint he anomenat *república*.

Cap de vosaltres, companys de treball, me guanyaria en estimar la república, però entech y entenem tots els bons catalans, que primer devém ser autonomistas; ó sinó llegiu a n'en Pi y Margall, doneu una mirada al gran geni de nostra terra Mossen Cinto; escoltéu al gran Robert, y aixís vos formaréu concepte de la grandesa de nostre ideal, y sentintla tots, no será difícil el seu assoliment.

Deixéuvs, donchs, de si som clericals, retrógados ó separatistas. Estimeu la terra que'ns ha vist neixer, y la farém forta altre volta. No volguém de cap manera que vinga dia de tenir que demanar *socorro* als vehíns; ja som prou grans pera manarnos nosaltres mateixos, no permetém ser lo jugueta de quatre polítichs d'ofici; aném a la nostra sense escoltar aqueixa gentussa que volen dividirnos.

Vinguéu tots, obrers de Catalunya, y quan estiguém tots units, treballadors, ab l'escalfor del sol d'*Autonomia*, no'ns caldrá pas anarhi contra l'amo, perque será ell qui vindrá ab nosaltres, perque *Autonomia* vol dir: RESPECTE A LA PATRIA, AL INDIVÍDUO, ADMINISTRACIÓ Y LLIBERTAT.

Aixís comensó aquest article: "No siguém mesquins", perque sembla talment que vos allunyéu d'aquest obrer de barret, que pateix més que vosaltres, rebent las conseqüencias de vostra indiferencia y de molts amos que prescindint de la terra que li dona'l pa y l'enriqueix, va endogalantnos.

Companys, ¡Visca Catalunya! y no permetém vinga gent forastera pera redimirnos; aném tots a l'*Autonomia*, no siguém mesquins, que tots els catalanistas, pobres y rics vos esperan, però sempre honrats, ab los brassos oberts.

UN DEPENDENT

AVIS

Demà a la nit tindrà lloch en el Teatre de las Arts la gran funció que la Secció de Instrucció del Foment Autonomista Català ha organitzat a benefici de las Escuelas gra-tuitas catalanas que ve sostenint aquesta entitat.

La demanadissa de localitats que mitjant una almoyna hi ha hagut aquets darrers dias, fa esperar que la funció donará resultats brillants.

Fins demà a las sis de la tarde s'entregarán entradas y localitats en nostra Redacció a qui 'n demani y vulgui fer caritat per las escuelas.

Els ceguets de la escola municipal

—Senyor municipal, ¿y donchs qué fa l'Ajuntament que no'ns vol donar l'esmorzar?
—Noys, dicen que es antirepublicà donar menjar als ceguets.

"EL MOZO CRÚO,"

Coplas del Cangrejo

I
Salmerón es un cangrejo
que ha puesto una barbería
en que afeita y toma el pelo
al pueblo, la minoría.
Siempre p'atrás
va Nicolás,
queriendo ser hombre
se les vuelve niño,
y el pobre va siendo
caduco, cariño.
Siempre p'atrás
va Nicolás,
siempre, siempre p'atrás.

II
Alejandro es un bendito
que prometió al pueblo un día,
que el pavo republicano
por Navidad comería.
Tuvo razón
y es la verdad,
pues él nunca les dijo
que año de fiyo,
no le pueden decir
con razón, te exijo;
y a este tenor
la «Fraternidad»
siempre, siempre irá atrás.

III
Del negro (1) solo diremos
que es un guapo diputado
que es bastante inconsecuente
y miente mucho el taimado.
Pobre señor,
¿no ha de mentir?
si no tiene oratoria,
ni tiene recursos;
por esto le salen
tan mal los discursos,
y cual los demás
marcha hácia atrás,
todos, todos p'atrás.

J. O. GRACIA.

A "El Socialista,"

Jo'm creya que era solzament la premsa patrio-tera tant republicana com monárquica, aquesta mateixa premsa que calificava als yanquis de tocinos, als cubans de bandidos, als filipins de micos y a nosaltres de bojós, la que tenia la patent de desbar-tractantse de catalanisme.

(1) Junoy.

Més no es aixís; «El Socialista», periódich que's publica a Madrid y que per lo que's veu tira per ser *periódico de gran información*, ha fet en un de sos darrers números un grrrran descubrimient; ha descobert que el *catalanismo no es más que una modalidad morbosa de nuestra enclenque burguesia*.

L'article de referencia encare que no vagi firmat se veu d'un tros lluny que's degut a la ploma del *compañero Pablo Iglesias*.

Si aixó que constitueix una verdadera aberració ho hagués dit un altre periódich no'ns molestariam a contestarli; més considerant que's «El Socialista» que fins are havia merescut la nostra atenció y ademés per lo concepte en que teniam a n'en Pau Iglesias ens veyém obligats a refutarli aquella aberració y dirli clà y net al articulista de referencia que, una de dos, ó que no coneix lo catalanisme ni per las escubertas ó que obra de molt mala fé; puig del contrari no s'esplica que digui semblant *despar-pajo*.

Perque hauria de saber el *compañero Iglesias* que per esser catalanista no's necessita res més que esser català y tenir vergonya, aymar la llibertat y aborrrir l'eclavatge, puig tan grans son los seus fonaments, tan justas las sevas aspiracions que fins ni cal esser català; n'hi ha prou solzament que se sigui humà, home de cor, ayant de la justicia y estar net de prejudicis carrinclons pera defensar lo dret que té a la vida lliure y expansiva tota nacionalitat opresa com ho son avuy Polonia, Irlanda, Filandia, Catalunya y altras.

Que no's reintegri als pobles y rasses étnicas la seva llibertat y mentres no's reconegui la seva personalitat no regnarà al mon la pau universal ni'l benestar social; y aixó ho hauria de saber el *compañero Iglesias*.

Ademés entengui be *El Socialista* que'l catalanisme no es patrimoni d'una classe determinada; el catalanisme es un moviment social, es una causa justa y noble que lluyta per l'assoliment complet de la autonomia de la rassa catalana que fa quatre sigles que's veu escarnida per un'altra rassa sobre-vinguda d'espirit regressiu y xixotesch ab la que sols ens hi uneix lligams de ferro que degradan y no llassos d'amor emanats del respecte que imposa la solidaritat humana envers los pobles de lleugua, historia, costums, literatura propia; que tot aixó y molt més té Catalunya.

Dintre'l nacionalisme català que dirigeix la «Unió Catalanista», per exemple, s'hi aplegan elements de todas las classes sociales, y precisament la que menys hi abunda es la burgesa perque aquesta classe se troba molt més bé dintre dels partits polítichs que'ls hi ofereixen ordre y més ordre pera que puguin fer tranquilament sa digestió, que no pas dintre de nostre humà moviment que sols exigeix sacrifici avuy, y demà tal volta nostra sang y nostra vida.

Som molts los obrers concients que de tan sapigudas ja tenim oblidadas las obras capdals d'En Carles Marx y d'En Tolstoï que'ns apleguem a redós del nacionalisme català precisament perque en son programa, que no es fill de la voluntat d'un home ni de cap *jefe ilustre*, sinó emanat de las sevas Assambleas, hi trobém estatuhit desde 10 anys, ¡10 anys! *compañero Iglesias*, lo que'ls socialistas espanyols han aprovat a Madrid en lo primer de Maig d'aquest any. Aixó es; la supressió de *totas las contribuciones indirectas* que gravan las classes proletarias; la *abolició del impost de consums*, la creació del *impost progressiu sobre la propietat y sobre la renda*. Aixó ho acordà la Assamblea de la «Unió Catalanista» celebrada a Balaguer los dias 13 y 14 de Maig del 1894.

Ja veu, donchs, «El Socialista», que al afirmar que el *catalanismo no es más que una modalidad morbosa de nuestra enclenque burguesia* ha desbarrrat de la mateixa manera com acostuma a desbarrrar cualsevol d'aquestos rotatius que no tenen més ideal que'ls cinch céntims, ni més aspiració que la política mesquina y africana que ha posat a Espanya en lo lloch que's troba... y que's mereix.

Lo que hi ha es que'ls obrers catalanistas que junts ab los intelectuals y classe mitja formém lo gran blok nacionalista català no som obrers dels que's deixan enlluernar per la retórica demagógica del primer *Redentor* que passa, ni servim pera adular revolucionaris ni socialeros de cartró que en lloch de practicar lo treball y ensenyar al poble lo camí de la seva emancipació lo primer que han procurat ha sigut emanciparse ells d'aquest treball y mantenir al poble ab constants promesas d'un futur millorament que no vé may.

Ademés sapiga «El Socialista» pera que un'altra vegada no torni a desbarrrar, que al escalf del catalanisme han nascut y tenen ufanosa vida institucions com la Cooperativa Obrera Catalana, la més nombrosa, més potentia y ben organizada de Catalunya, fins al extrém de sostenir ab son producte escuelas catalanas muntadas ab tots los avenços de la moderna pedagogia y altras y altras entitats literarias, musicals y artísticas que donan ayres d'envejable civilisació y progrés a la terra catalana.

Sapiga també, per fi, que si Catalunya no tingué las mans lligadas, si's pogués governar lliurement com es de justicia, Catalunya seria'l primer poble de la terra que veuria implantada la aspiració per la que «El Socialista» treballa, pero en més gran escala, ab més empenta, regulartho tot ab aquella democracia proverbal del poble català no embrutit per espectacles sanguants y salvatjes com las *corridas* de toros ni per lo flamenquisme rebaixador,

genre d'importació genuïnament espanyola en aquesta terra.

Y per avuy prou: fins a un altre número; més avans d'acabar tinc que manifestar a «El Socialista» que durant los dies 22 y 23 del present mes tindrà lloch en aquesta ciutat una Assemblea convocada per la «Unió Catalanista» pera deliberar sobre'l tema «El Catalanisme y'l problema social» ahont hi pendran part més de mil assembleístas, bona part d'ells obrers.

Compañeros de «El Socialista»: hi quedeu convidats. ¡Quant ens alegraríem que vos arrivesseu fins a Barcelona y hi assistissiu! Vaja determineu-vos que hi apendreu. ¡Son tan dolços y afagadors los ayres de la Europa civilizada!

FIBLÓ

Pera'ls obrers

DEL OBRER JOSEPH BONHOME HEM REBUT EL PRESENT TREBALL QUE INSERTEM AB MOLT GUST.

Una de las causas (potser la principal) que allunyan als nostres germans de treball, es la ignorancia.

Aquesta es, a mon entendre, la que fa que avuy ens trobem ab llytas de partit que lluny de permetre que aném tots plegats a assolir la pau social, y per tant, lo benestar de la familia, ens divideixen en diferents bandos fent impossible la implantació de la Autonomia, únich medi pera resoldre los diferents problemas que integran la vida social de Catalunya.

Arreu veyém als nostres germans buscant manera de resoldre aquests problemas; pero no's donan compte de que practicant, o mellor dit, portant a la práctica nostras doctrinas (que tant aprop tenen) haurian ja arribat a la consecució del seu ideal.

Pero lo nostre s'ho miran ab indiferencia, com si fos una aberració o una mentida, sense donarse compte de que d'aquesta desunió que entre nosaltres regna, se'n valen homes vinguts de Ponent que's cuydan be prou, per lo compte que'ls hi corra, de que ignorin que ab nosaltres está la vritat.

D'aquesta manera, una part dels fills de aquesta terra apoyan inconscientment a certs homes que's valen de la falta d'instrucció de bona part de nostres germans fentlos seguir com a xays per camins plens de corrupció.

Avuy, amparats per la ignorancia, viuen ab la esquena dreta un estol de vivedors que ab paraules sonantas y enlluernadoras atrauen al obrer, privantlo aixís de caminar cap al progrés; avuy, amparats per la ignorancia, viuen ab la esquena dreta alguns polítics fracassats que encaminen al obrer (pera distreure'l de lo essencial) cap a una sola forma de Goven anomenada República, trepitjant totas las demás ideas per lliberals, progressivas y avensadas que sian; avuy, amparats per la ignorancia, viuen ab la esquena dreta alguns envejosos que no contents ab explotar als obrers que han tingut la desgracia de caure en las sevas mans, los fan servir d'escambell pera assolir la realisació de las sevas baixas aspiracions.

Aquestos vivedors no s'han cuydat, no, d'educar y ensenyar al obrer pera que se guís un camí lleal y honrat, no s'han cuydat, aquestos polítics fracassats de donar un programa als seus correligionaris pera que estudihi y puguin veure si sas aspiracions son bonas y avensadas; no s'han cuydat tampoch, aquestos ambiciosos, de crear escolars gratuïtas (com havém fet nosaltres) ahont puguin instruirse'ls obrers.

Els han fet tot lo contrari: han invitat al poble a merienda democrática de las quinas cap ensenyansa se'n treu; han reunit als proletaris en aquestos centres de barbarie coneguts per pllassas de toros, ahont hi cultivan un art que consisteix en esventrar cavalls y en esposar la vida sense cap fi altruista, y una volta l'han tingut allí l'han atiat al extermini y al crim; ells han lligat de peus y mans al obrer pera ferlo servir com panell de campanar que gira segons la direcció del vent.

Per la ignorancia, donchs, mantením a aquestos vivedors que amagan la vritat; per la ignorancia havém d'arrossegat la cadena ab que'ns té lligat lo Centralisme, sempre absorbent y sempre despòtich; per la ignorancia passen aquestos crims que portan lo malestar a las familias y enfosqueixen los cervells.

Per aixó volém los catalanistas la llengua catalana ab caràcter oficial dintre Catalunya, perquè creyém que aixís el noy al sortir de la escola pera aprendre un ofici, havéssel ensenyat en sa llengua propia, podrà sortirne més instruhit y adelantat més que aqué que de la escola tant ignorant com quan va entrarhi.

Y perquè apoyém aixó, ens diuen enderriers y defensors del feudalisme y que fem, per lo tant, la guerra al obrer; y ens ho diuen a nosaltres que essent obrers havém

buscat pera que ho sostingan cara a cara, y que ab nostra senzilla invitació els havém fet amagar.

Que prediquin, donchs, l'odi y la rancunia contra nosaltres; que fassin foras pera apartar als inconcients de nostre costat, que un dia o altre ha de venir que la mentida será vensuda per nostres ideals, y serán despreciats pels mateixos que avuy los segueixen.

Que no's cuydin d'ensenyar al poble, que aixís, encare que arriuin al poder per ells ansiat, veurán caure son regnat com tingué de caure aquella República del 73 governada per son actual quefe, aquella República, darrera la quina van avuy tant adelerats aquells que quan la tingueren no saberen guardarla.

JOSEPH BONHOME

Polémicas

III

—Suposo Joseph que ja haurás llegit lo programa catalanista com vaig recomanarte ahir quan sortirem de la fàbrica.

—Sí; pero avans d'entrar en la discussió de cada una de las parts de vostre programa trobo que no estaria de més que parlessim una mica d'un dupte que tinc.

—Ja sabs que estich disposat a respondre a tots los duptes que se't presentin.

—Molt be: digas, donchs, ¿no hi ha cap monarquich dintre'l Catalanisme?

—Penso que sí; pero no crech que siguin molts; y si algun n'hi ha hi cab perfectament.

—¿Pero no ets republicà tú?

—Sí.

—Cóm es, donchs, que vas al costat d'uns que son contraris de la República?

—M'agrada que'm fassis aquesta pregunta, perquè aixó demostra que t'has preocupat de nostras conversas. Sápigas que dintre'l Catalanisme hi caben los monarquichs com també hi tenen cabuda 'ls republicans.

—No crech que aixó m'ho fassis entendre, perquè precisament l'ideal monarquich es plenament contrari del republicà, ¿negarás que son incompatibles?

—No, Joseph: confesso que monarquia y república son duas cosas oposadas; pero si haguessis profundisat un xich més no farias avuy aquesta observació, donchs haurias comprés que'l Catalanisme no pot ser contrari de la monarquia ni tampoch de la república.

—Donchs ¿per qué ets republicà?

—Perque trobo que la república es més avensada que la monarquia.

—Y ¿per qué essent republicà vas ab los monarquichs?

—No vaig ab monarquichs sino ab catalanistas; y la condició de monarquichs que alguns puguin tenir no ha de ser obstacle que'ns privi d'anar junts, ja que també ells volen com jo la autonomia de Catalunya.

—Trobo que no vos expresseu prou be, perquè si la aspiració de la Autonomia vos uneix, en cambi vos separa l'idea que professeu sobre forma de govern.

—Si t'haguessis fixat més ab tot lo que fa referencia a la política y al Catalanisme veurias com aquestos obstacles no existeixen. En lo que acabas de dir hi ha la resposta a las tevas preguntas. Digam ¿en qué consisteix la Autonomia?

—La Autonomia consisteix en regirre 'ls pobles lliurement sense intervenció estranya.

—De modo que tú creus que Catalunya tenint autonomia s'hauria de regir sense que en los seus assumptos hi intervingués ningú foraster.

—Sí; pero aixó no proba que'ls republicans puguin anar ab los monarquichs.

—No t'apressis y respón: la autonomia de Catalunya ¿qui ha de procurar implantarla? ¿No't sembla que si no ho fan los catalans no ho farà ningú més?

—Es natural.

—Donchs aquests monarquichs que dius son catalans y volen com jo la autonomia de Catalunya sense oposarse a la dels demás pobles que integran l'Estat Espanyol. Y com que ells volen com jo la autonomia de Catalunya, es molt natural que aném junts.

—No es natural perquè lo que penseu respecte la forma de govern vos separa.

—Aixó no 'ns separa perquè per demunt de tot hi posém la Autonomia. Lo Catalanisme no es monarquich ni republicà: aixó ho entendras perfectament tenint en compte que si l'Estat Espanyol arribés a implantar la Autonomia completa de las regions que l'integran, garantissant aixís el respecte als drets de cada poble, tant se valdria que la implantés el regim monarquich com el republicà, perquè com que ab la Autonomia s'hi comprén la llibertat individual, no 'ns faria cap falta que aquesta dimanés del Poder Central (monarquia o república), ja que'l govern autònom de cada regió la garantiria. Per aixó es que avans que preocuparnos de

formas de govern ens preocupém de la Autonomia. Per aixó no la definim la forma de govern.

—Donchs jo crech que'l Catalanisme hauria de manifestarse en pro de la república o de la monarquia pera que tothom sapigués a que atenirse.

—T'equivocas. ¿Qué es la monarquia? forma de govern, ¿y la república? forma de govern més democrática que la monarquia; pero forma de govern al cap-de-vall; forma de govern no es autonomia. El Catalanisme no ha, donchs, de definir-la: ha de preocuparse tan sols de lograr del regim, sia quin se vulga, l'reconeixement de la llibertat de Catalunya (que es part del Estat), respectant nostras lleys, usos, costums, llengua, caràcter, etc.

—Aixís donchs tú y'ls demás catalanistas la cuestió de la forma de govern la considereu secundària.

—Sí, tan secundària que apenas ens preocupa. Probaré de ferte veure com ha d'esser aixís, per medi d'un exemple. Figúrat que tens dos germaus: vostra mare ha perdut la salut y vos crida a tots tres pera que a mida de vostras foras la ajudeu a restablir. Tú ets republicà, un dels germans suposats es monarquich, l'altre es anarquista. Tú que estimas tant a la mare ¿li negarás ton auxili, perquè pera ajudarla has d'anar de costat ab ton germà monarquich? ¿No es cert que davant del perill de mort de vostra mare, obrant com a bons fills vos hauriau de ajuntar pera contribuir a son salvament? Si aixís no ho fessiu ¿no es cert que obrariau com a fills indignes?

—Es vritat, Joan.

—Donchs bé: ja veus tú que en el cas que t'he posat per exemple, lo essencial pera vosaltres seria la salvació de vostra mare, y lo secundari seria vostras conviccions monarquicas, republicanas o anarquistas. Aplica el cas a Catalunya y als catalans. Catalunya está malalta; la seva malaltia es la esclavitut; no se li permet parlar lliurement son natural idioma, no pot regirre ab lleys propias, sos interessos son administrats per gent que no son de la terra, els catalans cada any se veuen obligats a abandonar la llar payroll contra sa voluntat. Tot aixó es injust y aquesta injusticia existirà sempre si'ls catalans no'ns ajuntém pera reclamar la llibertat de nostra Patria. Obrant com en l'exemple que t'he citat, lo primer, lo essencial ha d'esser salvar a Catalunya; lo de menys, lo secundari, las ideas políticas. ¿Ho has comprés ara?

—Sí, Joan; vols dir que avuy a Catalunya no aném be perquè lo nostre no ho administrem nosaltres que som los quins ho suhém, y que mentres ens barallém entre nosaltres, lo benestar no pot vindre, donchs pera que vingui, precisa que ajuntantnos reconquerim nostres drets.

—Veig que m'enténs y suposo que tú com a bon català, ja deixarás correr aquestas tonterias de monarquia y república, pera contribuir al salvament de Catalunya.

—Jo, Joan, vull esser bon català y comenso a compendre que lo essencial, lo que convé a Catalunya es l'autonomia, y'm plau que per treballar per ella no hagi d'abdicar dels meus ideals republicans; pero falta veurer el vostre programa. No fos cas que'l remey sigués pitjor que la malaltia.

—La setmana entrant, si no tens cap més dupte, comensarém a parlar de nostre programa. ¿Vindrás divendres.

—Sí, aquestas conversas m'agradan.

—Ja sabs, Joseph, que ho faig ab molt de gust. El divendres, donchs, me tindrás a la teva disposició.

—Gracias, Joan. Descansa de gust.

—Igualment te dich, Joseph.

DELCLCT

Tribuna de "La Tralla,"

Resposta a la pregunta ¿Sens deixar d'esser republicà se pot ser catalanista?

Per discutir aquest tema, prescindiré de republicans unitaris o sigan dels que corran avuy dia. Me convé parlar no més d'un republicà, del que fou més venerat per tots los obrers, no sols de Catalunya y Espanya, sino de tot lo món; me refereixo al mestre dels d'avuy dia, En Francisco Pi y Margall. Dit patrici no confongué may la Patria ab l'Estat, com fa notar molt be l'articulista que firma "Mongetas," en l'article titulat "Una lliçó a n'en Maura," publicat en LA TRALLA del dia 23 del mes passat. Los governs centralistas, com també'ls republicans unitaris, ens predican que l'Espanya castellana, es la mare patria de totas las demás regions que componen l'Estat Espanyol. ¡Quin error! Si llegim a n'en Pi y Margall veurém que quan se referia a las regions d'un mateix Estat, deya que totas eran germanas sense parlar may de mares; també considerava a totas las nacions del univers com a germanas. Aquest es el concepte que tenim de la anomenada Patria Universal.

Catalanisme y Republicanisme: heus aquí dos noms que en la forma semblan iguals,

y en lo essencial son ben diferents; però's poden professar abdós a l'hora.

¿Que es fer Catalanisme? es fer patria catalana; y ¿que es fer patria? fer patria es conservar la llengua, usos, costums, etc., de la regió o poble que'ns ha vist neixer, estimar la terra en que havém vist la llum primera. Y per últim, ¿que es republicanisme? es un regim; y ¿que vol dir regim? forma de govern que com indica lo seu nom, pot servir pera governar a una patria o varias patrias juntas, que es lo que comunment se'n diu Estat. Aixó vol dir que's pot esser partidari d'un regim determinat, dintre de la professió del ideal autonomista.

Si, com havém dit més amunt, fer patria es estimarnos la terra que'ns ha vist neixer, per estimarla es molt natural que cada hu per sí, segons lo seu pensar, li proporcioni lo que millor li sembli pera governarla. Donchs partint de tal base ¿es un crim estimar a Catalunya? ¿seria un crim regir totas las regions que junt ab Catalunya forman l'Estat Espanyol, ab la república federal? es a dir, ab una forma de govern que's cuidaria dels interessos generals del Estat, sense posarse pera res en los assumptos particulars de cada regió. Allavors, sense tenir cap regim que'as lligués de cap a peus, com lo que actualment sufrim o'l que sofriríam ab una república centralista, ens podríam arreglar los assumptos de casa nostra nosaltres mateixos; y no deixariam de ser catalans y republicans, com no deixaria de ser republicà y andalus, poso per exemple, el farsant Lerroux si en comptes de predicar la república centralisadora, absorvidora de totas las energías de las regions, se dediqués a predicar la república del mestre Pi y Margall.

Per fer punt final faré una mica d'història que dedico a tots los obrers catalans y republicans.

Tres anys enrera o avans d'aquest temps, lo Govern Espanyol sufri un disgust de mort veyent que'l Catalanisme havia prosperat de tal manera. Penso que aixó no li convenia, y degué dirse: "enviém a Catalunya gent que's digui del partit republicà, donchs es sabut que als catalans els afalaga molt el nom de república; ens convé més que s'engresquin ab el republicanisme que ab el Catalanisme." Tal dit tal fet; allà va una pluja de republicans centralistas, que tot ho son menys demócratas, predicant odi al Catalanisme, y fent veurer qu'es incompatible lo ser republicà ab el ser catalanista.

Y ja'ls tenim aquí predicant, com uns curanderos o xarlatans, lo que no creuen ni han cregut may, volent fernes felissos a tots, fent veurer a la classe obrera que s'interessaven per la seva sort; pero, per fortuna'l poble comensa ja a coneixels y diu: no, no es una república centralisadora lo que volém nosaltres, lo que volém es una república federal (autonomia de las regions) es a dir, volém estimarnos totas las germanas que componen l'Estat Espanyol, pero que cap d'ellas pugui privar a un'altre de lo que per dret propi li correspongui. Y per últim l'obrer diu: ¡prou farsants, que volém y'ns estimém a Catalunya! Y per estimarla se pot ser fermament republicà com ho es el que aquestas ratllas escriu.

UN PROLETARI

DE LA FRATERNITAT REPUBLICANA DE SANS

Barcelona (Sans) 4 de Maig de 1094.

Del natural

—Desengañarse, el intelectualismo debe ser genuinamente español. Desde el sombrero a los zapatos.

Tribuna de "La Tralla,"

Sr. Director de LA TRALLA:

Jo sé que hi ha un capellà qu'es catalanista.
¿Es clerical el Catalanisme?

JOSEPH OBIOLS

(Fins el dilluns que vé, s'admeten en aquesta redacció, respostes ben concises a n'aquesta pregunta.)

En Roca y Roca, que ab tants anys de republicanisme barato encare no s'ha sabut desvesar d'anar als Jochs Florals, tampoch aquest any hi ha faltat. Quan ell va entrar, tothom se posà'l mocador de la butxaca al nas.

El temperament inquisitorial dels demagogos de La Campana, se posa cada dia més de manifest.

Corroborant al nostre parer de que en el camp republicà desglassa de valent, publica La Campana una batalla que ve a ser un *sálvese quien pueda*.

En ella regoneix que's republicans del Municipi han perdut el temps, y afirmant això La Campana no més busca que donar per la banda als correligionaris que encare la lleixen, perquè no li fugin.

Acaba la batalla així:

«Hora es ja de que procurin excitar, no las riallas burlonas, sino l'enveja dels nostres adversaris. Y a tal efecto, el senyor Corominas, que té al seu càrrec la responsabilitat de la direcció, será precis que's calsi las botas, y si troba algú que's desvihi, que se l'entregui a la sanción del partit. Y allá «nuestros correligionarios se las entiendan con él.»

Això de que s'ha de calsar las botas, vol dir que tregui's peus de la galleda. No se las haurá pas de calsar, perquè lo que sembla ignorar La Campana es que en Corominas té's peus ficats a la galleda ab botas y tot.

A Mirlata, un poblet d'aprop de Valencia, els carlins y's republicans van anar a trompadas.

Uns deyan ¡Muera Blasco Ibañez! y ls altres ¡Muera D. Carlos!

Y uns y altres no se'n varen donar vergonya de pegarse per un home.

S'han posat ab això a l'altura de las donas de vida ayrada que's pegan cada dos per tres pel pinxo que mantenen.

Ja's van coneixent.

Retallém d'un telegrama:

«El vicepresidente Delgado, dijo, que si bien le parecia conveniente que se unieran los obreros de ferrocarriles a los republicanos, no creia procedente que dichos obreros, como asociación contribuyeran a los gastos de la propaganda republicana.

Que cada cual contribuya particularmente, pero que los fondos de la Sociedad no queden comprometidos para nada.

Puesta a votación la proposición, 497 votos contra 199, decidieron que se pactase la unión con los republicanos, sin disponer de los fondos sociales.»

¿Qui ha pagat el viatge en 1.ª classe que en Lerroux ha fet a las minas de Villanueva, ahont tingué lloch aquella terrible explosió?

¿Y qui ha pagat el seu estatge al Gran Hotel de Sevilla, ahont ha posat ab el luxu d'un monarca?

¿Y quant ha donat als pobres damnificats per la catástrofe?

¡Mes humanitat senyor Lerroux!

A París, capital de República (unitaria) s'hi ha celebrat la festa del primer de Maig, acabant aquesta ab violentas cargas de la policia contra's obrers que celebravan la Festa.

No en vá en Lerroux posa a Fransa per model de pobles civilissats que respectan els drets del poble.

Segueix desglasant. Ho diu la mateixa Putinera, encare que molt encobertament, al ressenyar el meeting que's donà a la Fraternitat Republicana el dia primer de Maig.

«A pesar de los esfuerzos hechos por algunos, no se alteró el orden....»

Nosaltres sabem que aquest *algunos* eran molts, y que no's proposavan alterar l'ordre, sino fer constar que ja fa algún temps que s'están adonant de que son victimas del procediment del gat.

Els fan enamorar de la República y quan están ben engrescats, els timan.

Doném grans mercès a Un proletari, per la resposta que'ns ha enviat. Li preguém a la vegada que si'ns distingeix un altre cop ab la seva col·laboració a La Tribuna de La Tralla procuri la major cissió possible en atenció al gran nombre de col·laboradors que havém d'atendre.

El Ciero y La Tribuna'ns donan tan peixet com poden al ressenyar la Festa dels Jochs Florals. A

n'aquests diaris que no tenen color, olor ni sabor, els hi passa això: que may saben ahont tocan.

Els hi recomaném, sobretot al Ciero, que's respassin la ressenya que de la mateixa festa vá fer are fa dos anys.

L'any de la bandera imposada.

De El Liberal:

«..... El discurso del Sr. Querol fué una verdadera joya literaria...»

—Es, hombre, es.—

A n'en Corominas li varen tenir de pendre la vara accidental de las mans... S'hauria fet mal.

Nos acaban d'assegurar que en Lerroux es accionista de las Minas de Villanueva. ¿Es cert això, senyor Lerroux?

Un fulano andalús va donar un cigarro puro al Rey, el qual li havia sigut regalat pel pare del actual monarca.

Aquests andalusos son la sal.

Pero si jo fos del Rey m'empiparia per lo poch en que estima'l generós ofertor, lo regalo del actual Rey.

S'ha estraviat la merienda republicana del primer de Maig.

A Mataró hi surt un setmanari que's titula La República que ha sortit tot enfadat perquè'l corresponal que La Costa de Llevant té a Premià de Mar, va dir Lerruch a en Lerroux, y per aquest senzill motiu las emprén contra l'aludit corresponal ab un seguit d'insults molt propis d'un lerrouchista, encara que impropis d'un verdader republicà, dihentli a més que ni serviria de Rocinante d'en Lerroux.

Ab això té rahó l'articulista; perquè de Rocinantes (vulgo burros ó ases) es lo que li sobra a en Lerroux: ho son tots los que hi creuen y'l defensen.

Y per avuy prou, que no volém tractar ab bandarras com en Lerruch.

Y are un prech: Senyor Director de La República, per lo que més estimo no parli d'en Pi y Margall, puig mereix un xich més de respecte aquella venerable figura, que l'esser anomenat en las planas d'un periódich ahont s'alaba a farsants y ganduls com l'Emperador del Paralelo.

El Maleta en una Plática de «La Putinera» fa broma neula ab els Jochs Florals y de tan neula no 'ns veyém ab cor de fer aborir als nostres estimats llegidors, glosantla.

Una cosa si que la comentarem. Diu el Maleta entre altres bestiesas:

«Apaibagat, como dice «La Perdiu», aquella primera explosion de patriotismo, un individuo dió lectura al discurso presidencial....»

¿Saben perquè li diu individuó? Perquè es el mateix individuó que li inflá las galdas a bofetadas aquell dia a la Granvia. Això no vol dir que aquest individuó fos cap valent... Li va pegar están indefens el Maleta... Tenia una mà ocupada ab un bastó y l'altra ab un revolver.

Maleta no fassis bromas, mira que recibirás y luego la ropa interna de por, s'empastifará.

De Valls

Sr. Director de LA TRALLA:

Las personas honradas de Valls felicitan a vosté, ab tota l'ánima, per la saludable campanya que son periódich ha emprés a favor de la classe obrera, al objecte de deslliurarla del veri que a son sencill cor infiltra l'hipocrita Lerroux.

En cap població ha causat més estragos qu'en aquesta, ajudat de tres ó quatre ambiciosos, que no veient altre cosa que son profit, han deshonrat la República, y han llenat a la desesperació a n'aquella benivolguda classe ab sos miserables concells. Ja han vist que's quefes s'els han venut com mercancia de poch preu a's monárquichs per quatre miserables empleos en l' Escuela d'Arts y Oficis.

Si, senyor: el cap-padre dels republicans d'aquí l'han fet catedràtic ab 2.500 pessetes de sou, sens perjudici de cobrar del Ajuntament 1.500 pessetes anyals per facilitar als pobres medicaments de sa botiga.

Per fortuna ro té a la seva classe cap matriculat. Dita escola es un refugi de desgraciats, segons veurá: Vives es un altre catedràtic que no pot ensenyar res perquè res sab. Lo seu pare té la fàbrica tancada esperant que's treballadors disolguin la societat, pera explotarlos ab més sanya, y mentrestant figura com a redentor del obrero. Es un pobre noy qu'ha estudiat dotze ó tretze anys, y a casa seva cansats de mantenirlo van donarli entenenent que's fes republicà y servis per anar al Cassinet a escoltar los enrahonaments dels obrers, y després esplicarho als amos.

Si no pesca l'empleo era una carga perpétua pera la seva familia, tota vegada que no es bó sino per fer embuts.

Castells es un mestre que sa ocupació predilecte es dirigir cartas a Canals difamant a sos companys de partit pera que quan tornin a haberhi eleccions se valguin d'ell pera repartir los diners. ¿M'entén?

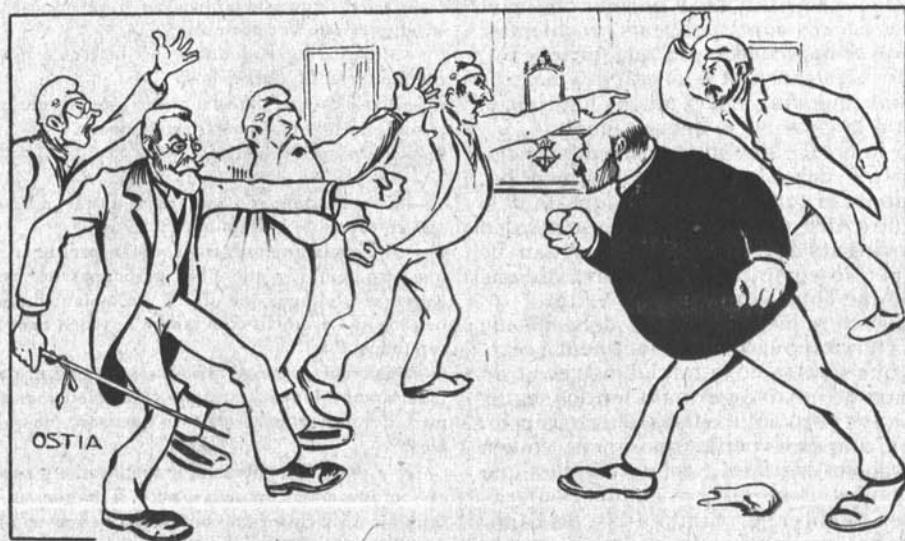
Lo senyor Abellá es un pobre metje, que vestit a la modernista, es vol guanyar 2.500 pessetes pera fer eleccions pera son germá advocat, que fá temps va perseguint una acta de diputat provincial. Aquest metje es l'encarregat d'ensenyar la gramática.... parda.

Lo senyor Cuitarré, que també actúa de mestre, es un senyor que té la monomania de que sab algo, y pobre home, ha tingut de darse dubas vegadas de baixa en la matricula d'avocat perquè'l seu bufet era la risa de la curia.

No parlo dels altres professors que tenen alguna cosa per poder ensenyar ni dels demés empleats de la Escola perquè'ls destinsos van ser donats pera pagar traicions fetas a favor del diputat en las últimas eleccions, y en perjudici del cavall blanc senyor Homs.

L'ajuntament está compost d'una majoria republicana que ha fet los anteriors mestres; al matadero tres ó quatre temporers sense feyna; han acaparat tots los llochs ahont se manejan diners; deixan tenir set tavernas al president del Casino de la Union, fan morir de fam als obrers y.... no sé que fassin rés més.

Y tot això en nom de la República. ¡Embusteros! Tenen tant ells de republicans com jo de capellà.

Entre regidors republicans

—Pillos, murrís, indecents!

—Lladres y poca-vergonyas!

Mentres donguin aquets crits a tots la rahó 'ls hi sobra.

La bona será quan vinguin eleccions, perquè'l senyor Canals diu públicament que te comprats als quefes de la república, y crech que's cert. Llavoras veurém fer equilibris a dits quefes pera conservar la menjadora, y veurém com els obrers escupen a la cara dels causants de sa miséria.

Los conservadors desheretats pel diputat Canals, trinan, bufan y fins negan perquè no'ls han deixat arribar a la menjadora de la «Escuela d'Arts y Perjudicis.»

Y lo que dejunaré.... Morena.

Se despedeix de vosté fins un altre dia S. S.

TRENCA-CASSOLAS

Abril 27 del 904.

Sr. Director de LA TRALLA.

Segons sembla'l nostre nano don Francisco's dolgué de la fuetada que en aquest periódich se li donà, no valguentli de distracció l'anar a fer los honors a S. M. de pas per Sils, ja que ho feren tan be que de tots els que hi anaren, sols el sogre del nostre Francisco, que sens dupte deu tenir la Alcaldia de Sils de dret (donchs ja fa 25 anys que actúa de cacich de dit poble), tingué l'honor de tocarli la mà y saludarlo ab los següents termes: «Deu le guard, ¿cómo ho passa?» y «passiho bé, estigui bonet», qui pera poguer dir eixas dos pajeradas, passà al devant del jutge de primera instancia y Alcalde de R. O. de Santa Coloma de Farnés, deixantlos a tots distrets per sa gran barra, y quedantse així el nostre hombre sense peix a la caña... ¡pobret! tant que ho romiava y esperava ab gust; y com si no'n tingués prou ab eixos disgustos, fa ja dias que corren per aqueix poble y vehins unas fullas, per cert molt ben fetas, que posan en evidencia lo que es ell y els seus compinxes, y com que segons diuen es la pura veritat, el pobre xicot té motius d'enfadar-se; me sembla que lo millor que pot fer es cuydarse de fer bunyols ¡ep! d'aquells que's menjan... ó be que quan passi'l carro de LA TRALLA se l'endugui a n'ell, el que li fa'l segon (conegut per el pop) a n'el mestre Cullera y algun altre pera escombrar eixa vila d'alguns bagots que

picaren de mort a n'el pobre exsecretari y algun altre y...

T'avisó Francisquet.
Si no vols que't pegui
Has de tira dret.

FURT

Vidreras 24 Abril de 1905.

♦♦♦

Sallent

Sr. Director de LA TRALLA.

Fins avuy hem aplansonat a n'els alarbs petits tal com s'ho han merescut. A cap dels nostres atachs se han defensat; proba que nostras tralladas han sigut justas y fonamentadas. No vegi, donchs, el poble sallenti en nostra campanya la més petita passió vers elements determinats. Grossos y petits, alts y baixos, blanchs y negres, per nosaltres nos serán iguals. Futejarém a n'els grossos ab més dalit y brahó que no ho hem fet fins are a n'els petits. Cap d'ells nos espanta. Nostre propósit es y será'l de portar l'esperit y protesta del poble sensat, del poble sà y lliure, que fuig de tot rutinisme y que lluyta pera assolir la seva dignificació, fins avuy tan potrejada en mans dels que tota la vida han vingut repartintse 'ls seus dominis.

A n'els petits anirém senyalantlos la influencia que hi han exercit com a petits, y a n'els grossos la que hi han contribuït com a grossos.

Abdós componen el foc de pudrimener ab que infestan al poble, encare que quiscun per bras diferent, segons medi y forsa.

No ha de resultar nostra tasca estéril, y menos quan els del poble compreguin l'esperit que 'ns

alenta, com tampoch han de faltarnos adeptes que nos ajudin en nostra empresa de desinfecció política-social.

Tinch de plegar perquè passaria de la «quartilla» que pera nosaltres tenim no més senyalada, pero consti que tinch ganas d'arrencar unas quantas carretas que poch's atreviran ni tantsols tocarlas.

El Morral ja ve per endavant, d'altres n'aniran al seu redera.

FURT SALLENTÍ

1 Maig de 1904.

♦♦♦

Premià de Mar

Amich carreter: ¿S'hi va fixar ab allò del cap-devall de la Cartera de comunicacions?

—..... y cal que no passin d'una quartilla...

Ves qui balla ab aquestas empentas...

Qui escriu tan comprimit.

LA TRALLA aviat será com el port de Barcelona, que ab tantas milloras ja no s'hi cab.

Y jo que soch tan sentit, ves com m'hi presento devant d'el Gnom, jo que sempre n'hi duya tres de quartillas, y encara menos mal si'm trobo ab ell, que si'm trobo ab El Fibló, que ab aquella cara a lo Cambó ja paga... al véurem entrar me clavarà una andanada que de segur soch barco a fons.

No seria millor amich Carreter, que avans de presentarmhi vosté 'ls hi digués: —Per respecte als metres ó canas d'en Font-Tapada, permétinhi dugas de quartillas. Fàssi; escriguimho y li prometo que la setmana entrant ja'ns passejarém per la carretera de ca'n Trias y a l'altra tocarém la cuestió de la capella de la Sisa, com a bon clerical que es en

FONT-TAPADA

Cartera de Comunicacions

Un dependent: Molts gracias y serveixis passar per aquesta redacció.—Xurriacas d'Igualada: En el pròxim número anirà.—Un obrer que treballa: Escriguí curt, interessant y que arribi aquí la carta 'ls dilluns.—Sagalet Nou: Ha arribat tart. Anirà la setmana entrant.—Fuet Sallenti: A comptat desde are li prego que no més envihi correspondencia setmana per altra.—R. A. y E. de Vilassar de Mar: Gracias, anirà.—Pere B. Tarragó: Rebut.—Frisella Rubinesa: Id.

Imp. de LA RENAISSANCE, Xuclá, 13, baixos